

A diver is shown underwater, wearing a black wetsuit and a diving mask. She is holding a large, professional video camera rig with multiple orange floats and a bright light. The background is a dark, rocky underwater environment.

Filmvrouw Klaudie Bartelink

Het is een zeldzame verschijning onder water: een gigantische videocamerabehuizing met daarachter een blonde duikster. In 99% van de gevallen zwem je dan onderwatervideograaf Klaudie Bartelink tegen het lijf. Als professioneel filmmaakster heeft ze meerdere onderwaterfilms op haar naam staan die respectabele prijzen wonnen. En ze is niet te stoppen.

Het had nog niets met mooie shots te maken. Tien jaar geleden begon ik met duiken en na twee jaar wilde ik ook onder water filmen. Dat waren eerst gewoon vakantie filmpjes met een muziekje eronder, maar later wilde ik meer.»

Leg dat eens uit.

«Ik wilde echt een verhaal vertellen met mijn beelden. Op de Media Academie heb ik daarom de opleiding Itemregie gevolgd. Daar leer je korte documentaires maken, de regisseursrol en hoe je een boodschap met beelden kan overbrengen. Sindsdien ben ik ook echt een serieuze filmer en niet echt geïnteresseerd in het maken van fun video's. Het mooiste is het filmen zelf, dan de oplevering van de gecomponeerde muziek, de eindmontage en natuurlijk de première. Een film is net een zelffontworpen puzzel waarvan alle duizenden stukjes op zijn plaats moeten vallen. Ik wil echt een boodschap aan de wereld uitdragen. Beelden hebben namelijk veel impact. Misschien een cliché, maar 1 beeld zegt meer dan 1000 woorden.»

zwemmen en zorgen dat je je apparatuur goed kent: je moet klaar zijn voor het juiste shot. De monitor is daarnaast veel kleiner onder water en licht en geluid werkt heel anders. Dieren praten niet waardoor het lastiger is om een goed verhaal in elkaar te zetten.»

Waarom zijn er nog maar zo weinig videografen denk je?

«Veel mensen zijn grootgebracht met fotocamera's en niet met videocamera's. De drempel is de laatste jaren wel lager geworden door meer aanbod op de markt. Monteren kost veel tijd: je bent uren en uren bezig met in elkaar zetten. Ik denk dat dat de reden waarschijnlijk is. Of filmen moeilijker is dan fotograferen, weet ik niet. Voordeel van filmen is dat als je iets volgt, je de beste secondes eruit kunt halen. Bij een foto is het veel meer afhankelijk van je timing. Bij filmen is het trimmen weer heel belangrijk. En er zit nog een belangrijk verschil in hetgeen je wilt vastleggen. Een schorpioenis bijvoorbeeld is een dankbaar exemplaar voor

Schat altijd de situatie in: als het je overkomt, dan ben je te laat

Jouw allereerste film werd vertoond bij het North Sea Film Festival?

«Edward Snijders organiseerde het filmfestival in 2007 en was op zoek naar een film over de Noordzee. Ik filmde al veel op de Noordzee en zodoende kwam hij bij mij terecht. Ik maakte mijn eerste onderwaterfilm *De Magische Noordzee*. Daarop kreeg ik veel positieve reacties en ben ik doorgegaan met filmen. Traditiegetrouw gaan sindsdien mijn nieuwe films in première op het North Sea Film Festival.»

Wat is nu het grote verschil met boven en onder water filmen?

«Onder water filmen is in alle opzichten moeilijker. Boven water kun je een statief gebruiken; onder water moet je zorgen dat je heel goed kunt trimmen om zo je camera stil te houden. Je moet ook heel rustig kunnen

fotograferen, maar voor filmers een ramp. Bij het filmen van een bewegingsloos object, zie je iedere camerabeweging. Het is voor een onderwatervideograaf veel makkelijker om bewegingen vast te leggen.»

Goed duiken en goed filmen tegelijk is wel een lastige combinatie.

«Trimmen moet je heel veel oefenen. Ik zie vaak bij andere filmers dat ze geen vloeiende bewegingen kunnen maken en daarbij ook nog eens het rif raken. Onder water ben ik niet meer bezig met duiken; ik heb een soort zesde zintuig ontwikkeld wat er in mijn omgeving gebeurt. Het is eigenlijk net als autorijden waarbij je heel veel vaardigheden tegelijk moet doen. Ik ben blij dat ik kan filmen en tegelijkertijd goed mijn positie kan houden. Maar, het is natuurlijk heel relatief. Als ik adelaarsroggen in sterke stroming

Hoelang beland je zo in de onderwatervideografie?

«Als onderwijskundige moest ik cursussen ontwikkelen voor vaklieden die laag opgeleid waren en toen kwam ik er al snel achter dat visueel leren veel makkelijker bij hen verliep. Ik kocht een klein cameraatje en maakte trainingsvideo's.

Donker - In de Noordzee is het zicht vaak erg slecht. Trainingsuren maken is dan belangrijk voor de daadwerkelijke shots.

uiterst stil zie liggen en ik bijna weg stroom, voel ik me natuurlijk erg onhandig.»

Waar let je op als je een shot maakt?

«Bij bijvoorbeeld een school vis maak je niet altijd een steady shot maar kun je soms beter meebewegen. Je moet inschatten wat de kijker nog kan volgen. Heel belangrijk is dat je een situatie moet kunnen inschatten en het je niet 'maar laten overkomen', anders ben je te laat. Als een shot een te snelle beweging is, dan gebruik ik het niet. Daarvoor ben ik veel te perfectionistisch.»

Hoe stel je je camera in tijdens een duik?

«Het duurde heel lang voordat ik handmatig mijn camera zelf instelde op scherp en belichting. Laatst bij de Expeditie Doggersbank werd het licht door mijn buddy geregeld met een uitgebalanceerde lichtstelling. Dat is een enorme luxe! Normaal stel ik de lampen zelf in en dat kost veel tijd.»

De Noordzee werkt niet vaak mee qua zicht.

«Haha nee. Het is ook één van de ingewikkeldste zeeën om te duiken. Vaak heb ik trainingsuren nodig voordat ik de daadwerkelijke shots ga maken. Er zijn dan veel dieptepunten, maar als er dan een hoogtepunt komt, is het heel gaaf.

Laatst hadden we tot bijna 20 meter zicht bij stil water en doodtij! Dan moet je er vol voor gaan natuurlijk en dan moet alles kloppen. Dat kan alleen als je uren traint en kritisch met je eigen beelden omgaat.»

Wat is je mooiste duik geweest?

«Alle duiken waarbij ik film hebben zoveel impact dat ik me eigenlijk elke duik herinner. Maar het mooiste was nog wel 7 jaar geleden bij Elphinstone Reef in Egypte. Daar zwommen net oceanische witpunten onder onze boot. We maakten een driftduik en mijn buddy moest naar boven om zijn

(toen nog!) fotorolletje te wisselen. Ik lag daar toen alleen in het water en er kwam een witpunt recht op me af. Hij botste zelfs tegen de camera aan! Ik was totaal niet bang maar moest hem wel wegduwen met mijn behuizing. En de duiken bij de Galapagoseilanden en Rocca Partida vergeet ik nooit meer.»

Welke dingen heb je tijdens je onderwatervideografie carrière verbeterd?

«Als het spannend werd, zette ik mijn camera uit. Dat deed ik ook met de haai bij Elphinstone. De emotie werd dan teveel en

Met mijn beelden wil ik een boodschap uitdragen, mijn camera is mijn wapen

Treurig - Van de beelden die ik maak kan ik verdrietig worden, maar ik wil de problemen zichtbaar maken.

onbewust deed ik dan mijn camera uit. Ik heb mezelf nu geleerd dat juist niet te doen want zo mis je juist de hoogtepunten!»

Welke film is jouw grootste trots?

«Noordzee wrakken: oases onder druk. Deze draait al anderhalf jaar in filmzaal van SEA LIFE Scheveningen waar veel mensen komen. Het is een film met een boodschap over de Noordzeewrakken: we moeten deze kunstriffen in onze eigen achtertuin beschermen om de biodiversiteit op peil te houden. Ik ben ook best trots dat ik de Marina van Damme prijs kreeg toegekend. Dit is een studiebeurs die bedoeld is voor vrouwen die iets bereikt hebben in het leven en een carrièreswitch willen maken. Met het geld wil ik me nog meer verdiepen in cameratechniek, licht en geluid.»

Hoe benader je onderwaterleven?

«Het is belangrijk dat je leert dat als je een beest ziet, je heel goed bepaalt wat je eigen positie wordt. Vaak zie je dat een videograaf er direct op afzwemt zonder na te denken. Maar je moet ook letten op stroming. Het mooiste is als er een lichte stroming is waar je rustig tegenin blijft zwemmen. Dan kun je het makkelijkste op positie blijven.»

Heb je nog een tip voor amateur-onderwatervideografen?

«Een misvatting in Nederland: hoe meer licht, hoe minder verlichting je nodig hebt. Maar dat is niet altijd zo. Met kunstlicht probeer ik altijd net het natuurlijke licht te overstijgen. Bij een nachtduik bijvoorbeeld heb je meestal niet veel licht nodig. En als de zon flink schijnt, kun je vaak veel kunstlicht gebruiken. Er zijn natuurlijk veel factoren die meespelen, zoals zweefvuil en of je wel of geen tegenlichtopnames maakt. Het is vaak een gevoelskwestie. Lastig van het Nederlandse water is natuurlijk dat er zoveel zweefvuil is. Persoonlijk gebruik ik daarom liever minder licht: liever iets donkerder met minder stof, dan veel licht en veel stof. Teveel stof leidt af en dat kan heel irritant zijn.»

Al je films dragen een boodschap uit en meestal gaat dit over 'negatieve' onderwerpen zoals spookvissen etc. Is dat voor jezelf niet lastig?

«Ik doe mijn best om een positieve film te maken maar dat is lang niet even makkelijk. In de Noordzee en ook in andere zeeën is er zoveel aan de hand. Ik voel me verantwoordelijk om de boodschap over te brengen aan het publiek hoe het ervoor staat met het onderwaterleven. Ik wil dat niet dogmatisch doen, maar ik probeer wel het publiek tot

nadenken aan te zetten. Mijn camera is mijn wapen. Van de beelden die ik schiet kan ik verdrietig worden, maar het is mijn manier om de problemen voor het publiek zichtbaar te maken. Toen ik enkele jaren geleden meewerkte aan een campagnefilm voor Greenpeace, kreeg ik de opdracht mee van een gerenommeerde marien bioloog: 'Jij filmt, dus maak de Noordzee alsjeblieft zichtbaar!' Die woorden heb ik wel serieus genomen.»

Lastig - De Noordzee is één van de ingewikkeldste zeeën om in te duiken (midden). Bepaal goed je positie als je een beest ziet; zwem er niet direct op af (boven).

Onderwatervideografie CV Klaudie

Videocamera's

- Camera 1: Sony DCR-PC1000 met een Ikelitehuis (van 2003 tot 2007)
- Camera 2: Sony HVR A1 met een Amphibicohuis (van 2007 tot 2010)
- Camera 3: Sony EX1R Full HD XD cam (sinds mei 2010) met een Gateshuis

Films

- 2007 - Debuut bij het North Sea Film Festival met de film: *De Magische Noordzee* (NL)
- 2008 - De Galapagoseilanden: *Een verloren paradijs?* (NL en Eng)
- 2009 - Medewerking aan 'Caught', campagnefilm voor Greenpeace
- 2009 - Truus wint de hoofdprijs (Zeelandflitsen; winnaar bij de masters)
- 2010 - *Noordzee wrakken: Oases onder druk* (NL en Eng)
- 2010 - Start sponsoring door Onderwaterhuis.nl als stimulans voor het zichtbaar maken van de Noordzee in het project Duik de Noordzee schoon
- 2010 - Medewerking aan uitzending 'De wandeling' van de KRO
- 2011 - Marina van Damme prijs
- 2011 - Promotiefilm St. Eustatius (in opdracht van *St. Eustatius Tourism Development Foundation*)

In de planning:

- 2011 - Expeditie Doggersbank (in opdracht van X-Pierience in Scheveningen)
- 2012 - Medewerking aan V.I.S.S.E.N., documentaire voor de AVRO (wordt verwacht in maart 2012)
- 2014 - Engelse Kruisers (professionele documentaire als onderdeel van de campagne 'Gezonde Noordzee' voor het beschermen van wrakken)

Websites: www.duikdenoordzeeschoon.nl en www.learningbyaction.nl